

Rektor
Göteborgs universitet

Ragnhild Nitzler
BESLUT
2003-12-09
Reg.nr 643-4170-03 ad

Kompletterande uppföljning av Högskoleverkets granskning av latin och nygrekiska vid Göteborgs universitet

Högskoleverket finner inte längre skäl att ifrågasätta examensrätten för forskarutbildningen i latin och nygrekiska vid Göteborgs universitet.

Ärendet

I samband med den nationella utvärderingen av ämnena latin, grekiska och nygrekiska ifrågasattes examenrätten för forskarutbildningen i latin samtidigt som en allvarlig anmärkning riktades mot forskarutbildningen i nygrekiska (reg.nr 643-424-01, daterat 2002-02-12).

I uppföljningen kvarstod brister i den kritiska och kreativa miljön i nygrekiska och Högskoleverket ifrågasatte därför examenrätten för forskarutbildningen i ämnet. Göteborgs universitet anmodades i beslut 2002-12-03 (reg.nr. 643-4170-02) att senast 2003-09-15 redogöra för hur situationen i nygrekiska skulle lösas fr.o.m. höstterminen 2003.

Göteborgs universitet inkom med redovisning över vidtagna åtgärder 2003-09-15 (643-4170-03 ad).

Ordförande i utvärderingen, professor Tomas Hägg, universitetet i Bergen, har bistått Högskoleverket som sakkunnig i den kompletterande uppföljningen.

Professor Hägg lämnade sitt yttrande till Högskoleverket 2003-12-01. Yttrandet bifogas.

Bedömning

Bedömaren konstaterar att de förändringar som vidtagits vad gäller latin är godtagbara. Utvecklingen av situationen vad gäller nygrekiska kommer med största sannolikhet att innebära att ämnet upphör som självständigt ämne. Någon vidare uppföljning av forskarutbildningen i nygrekiska är därmed inte aktuell. I övrigt hänvisas till yttrandet.

Beslut

Högskoleverket instämmer i den sakkunniges bedömning. Det föreligger inte längre skäl att ifrågasätta examensrätten för forskarutbildningen i latin och nygrekiska. Högskoleverket kommer att undanta nygrekiska från den nationella

HÖGSKOLEVERKET

BESLUT

2003-12-09

Reg.nr 643-4170-03 ad

Sid 2

uppföljningen av samtliga utbildningar som ingick i utvärderingen av latin, grekiska och nygrekiska år 2002, förutsatt att ämnet vid tiden för uppföljningen inte kvarstår som självständigt ämne.

Detta beslut har fattats av universitetskansler Sigbrit Franke efter föredragning av avdelningschef Ragnhild Nitzler i närvaro av kanslichef Lennart Ståhle.

Sigbrit Franke

Ragnhild Nitzler

Kopia till utbildningsdepartementet

Den sakkunnige

Tomas Hägg
Universitetet i Bergen

2003-11-25

Yttrande över vidare uppföljning av ämnena latin och nygrekiska vid Lunds och Göteborgs universitet i anledning av Högskoleverkets utvärdering 2001/02 av ämnena latin, grekiska och nygrekiska

Högskoleverkets beslut gällande uppföljning av ämnena latin och nygrekiska vid Lunds resp. Göteborgs universitet (av 2002-11-19 resp. 2002-12-03) innebar att utvecklingen inom ämnet latin vid båda universiteten skulle följas upp först "inom tre år i samband med uppföljningen av samtliga de utbildningar som ingick i utvärderingen av klassiska språk år 2001". När det gällde ämnet nygrekiska däremot skulle båda universiteten inkomma med kompletterande beskrivningar av sina ytterligare åtgärder redan till 15 september 2003. De beskrivningar som inkom till detta datum behandlar i själva verket både latin och nygrekiska och jag kommer i mitt yttrande över dem att göra detsamma, dock med mest uppmärksamhet riktad mot ämnet nygrekiska.

Jag vill först konstatera att utvärderingsgruppens råd om nationell samverkan mellan universiteten vad gäller forskarutbildningen i de klassiska språken och nygrekiska glädjande nog håller på att följas upp. Särskilt gäller det nygrekiskan som 2002 och 2003 hållit två nationella doktorandseminarier per år och herefter räknar med att hålla tre sådana per läsår, alternerande mellan de tre studieorterna. Det är en viktig komponent när det gäller att bedöma bärkraften i de resurser som ämnet förfogar över lokalt. Grekiska och latin har hittills lagt sig på en blygsammare nivå med ett nationellt seminarium per år; förhoppningsvis finner man verksamheten så viktig och fruktbar att man gradvis ökar frekvensen.

Mina vidare kommentarer gäller de lokala lösningarna i respektive ämne.

Lunds universitet

En kvalitativ granskning av utbildningsresultaten på grundnivå i latin och nygrekiska har genomförts på eget initiativ av Lunds universitet. Man bygger både på intervjuer med studenter och alumner och på expertbedömning av kandidat- och magisteruppsatser. Rapporten dokumenterar att kvaliteten på utbildningarna genomsnittligt kan betecknas som god, om också med naturliga svängningar mellan det utmärkta och det knappt godtagbara. Prognosen för forskarutbildningen inom ämnena är därmed god. Men samtidigt visar granskningen tydligt att den akuta bristen på undervisnings- och handledarresurser har haft sitt pris, både genom lång (och därmed kostsam) studietid för studenterna och (inom nygrekiskan) bl.a. bristfällig muntlig

språkträning. Resursbristen har alltså inte bara medfört en i längden omänsklig arbetsbelastning på lärarna utan också onödigt långsam genomströmning och stora kostnader för studenterna. Det är på tiden att den nu, i varje fall gradvis, håller på att avhjälpas.

Latin. Läget har här ytterligare förbättrats sedan förra året. Lektoratet är utökat till 100% och innehavaren har befordrats till professor. Ämnet förfogar därmed över 1 1/2 professor samt från innevarande hösttermin dessutom en forskarassistent. En studievägledare (25%) för latin, grekiska och nygrekiska har också anställts från 2003-07-01. Studentmentorsverksamheten fortsätter.

Nygrekiska. De viktigaste förbättringarna av situationen är att adjunkten har disputerat, att hans tjänst från 2003-01-01 utvidgats från 50% till 100%, och att studiet därmed nu kan erbjudas på heltid. Adjunkten förväntas enligt redogörelsen från områdesstyrelsen bli befordrad till lektor "inom den närmaste tiden". Institutionen har också tillskjutit medel som möjliggör att doktorander kan anlitas i undervisningen. Man räknar dessutom med att en lärare betald av grekiska utbildningsministeriet kommer att kunna disponeras från läsåret 2004/2005.

Därigenom ser det mesta ut att vara förverkligat av vad utvärderarna angav som minimikrav för en kvalitetsfull grund- och forskarutbildning (jfr rapporten s. 83: "Ämnet skulle minst behöva en disputerad lektor samt en utländsk lektor anställda på heltid"). Vad som återstår av utvärderingsgruppens rekommendationer är en "docentkompetent lektor (i nygrekiska) som kan handleda doktoranderna" (s. 84). Områdesstyrelsen fortsätter att argumentera för att den nuvarande professorn i grekiska uppfyller detta krav, men underlåter att nämna att denne avgår med pension vid årsskiftet och att tjänsten är under tillsättning. Enligt anställningsbeskrivningen för professuren skall "professorns egen kompetens ... främst ligga inom den antika grekiskan, men kompetens inom senare perioder är en subsidiär merit". Det finns således inga garantier för att nästa professor har någon kompetens i (eller intresse för) nygrekiska.

Eftersom områdesstyrelsen ser ut att vilja institutionalisera det nuvarande missförhållandet med argumentet att (antik) grekiska och nygrekiska bara är två "varianter" av grekiska, förtjänar saken ytterligare några kommentarer. Om det vore så enkelt, kunde man t.ex. förvänta att grundutbildningen i de båda språken kunde vara gemensam och specialiseringen på de två "varianterna" kunde komma senare. Så är som bekant inte fallet (medan en sådan konstruktion kan fungera mellan antik och bysantinsk grekiska, som i Uppsala). Dessutom är det inte *språken* (antik) grekiska och nygrekiska som det här gäller, utan *universitetsämnena*. När HSV tillsatte sin utvärderingsgrupp, utsåg man två nordiska ämnessakkunniga och en studentrepresentant för vardera av ämnena latin, grekiska och nygrekiska; det förutsattes inte att de ämnessakkunniga i

grekiska samtidigt, i kraft av sitt ämbete, var ämnessakunniga också i nygrekiska (och Lunds universitet anmälde den gången inte avvikande uppfattning om ämnesgränserna). I själva verket är det nu länge sedan nygrekiskan i nordiskt eller internationellt sammanhang räknades som ett bihang till den klassiska grekiskan. Nygrekiska är idag ett självständigt ämne med egen identitet och självförståelse, ett modernt språk med forskningsinriktningar mot språk, litteratur och kultur, och det är detta som utvärderingsgruppen har tagit på allvar. Nygrekiskan har i sin undervisnings- och forskningsmetodik mer gemensamt med de andra moderna språken än med klassiska språk. Den moderna grekiska litteraturen hör till de mest betydelsefulla i Europa i förhållande till språkområdets storlek (jfr två nobelpris efter andra världskriget). I varje fall en av de disputationer innevarande år som nämns i områdesstyrelsens redogörelse gäller ämnets litteraturdel; detsamma gäller flera av kandidat- och magisteruppsatserna i kvalitetsundersökningen. Att i det läget hävda att det räcker, både nu och i framtiden, med en symbios med ämnet antik grekiska för att upprätthålla ämnets vetenskapliga standard, samtidigt som man för professuren bara kräver kompetens i antik grekiska, synes föga genomtänkt.

En bättre strategi för ämnets vidare uppbyggnad vore att inrikta sig på att skaffa sig den erforderliga kompetensen inom själva ämnet nygrekiska. Ett sätt kunde vara att bevilja lektorn forskningstid så att han har möjlighet att skaffa sig docentkompetens i ämnet; när den utländska lektorn förhoppningsvis finns på plats från nästa läsår, borde väl undervisningssituationen tillåta det. Sett ur ett nationellt perspektiv kunde det också vara önskvärt att Lund utvecklas till det lärosäte där det forskas speciellt i nygrekisk litteratur, när nu nygrekiskan i Stockholm lämnat de klassiska språken och gått ihop med lingvistik och nygrekiskan i Göteborg ser ut att komma att bli en del av det nya ämnet balkanstudier. Men en eventuell sådan profilering måste givetvis överlåtas till lokala beslut och grundas på tillgängliga lärarresurser.

Om man satsar på en intern kompetenshöjning på någon sikt, har jag inga allvarliga betänkligheter mot att man fortsätter att erbjuda forskarutbildning i nygrekiska vid Lunds universitet. Det samarbetsavtal med Athens universitet som man nyligen uppnått om biträde med handledning av doktorander i nygrekiska och de nationella doktorandseminarier som kommit igång bör tills vidare borga för att kvaliteten och mångsidigheten i utbildningen är säkerställda. Det bör enligt min mening alltså vara tillräckligt att följa upp den vidare utvecklingen när det om ett par år på nytt blir aktuellt med en nationell uppföljning av alla tre ämnena.

Göteborgs universitet

Yttrandet från Göteborgs universitet av 2003-09-12, med bilagd skrivelse från humanistiska fakultetsnämnden, är mycket kortfattat och begränsas till de rent

administrativa åtgärderna. Hur läget faktiskt är på institutionsplanet är därmed svårt att bedöma.

Latin.

Tomas Hägg
Ordförande i bedömargruppen